

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA
O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva br. 47024/06
Katarina ROD i Natalija ROD
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 18. rujna 2008. u vijeću u sastavu:

Christos Rozakis, *predsjednik*,
Nina Vajić,
Khanlar Hajiyeu,
Dean Spielmann,
Svere Erik Jebens,
Giorgio Malinverni,
George Nicolaou, *suci*

i André Wampach, *zamjenik tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 8. studenog 2006. godine,
uzimajući u obzir odluku da se zajedno ispita dopuštenost i osnovanost predmeta
(članak 29. stavak 3. Konvencije),
uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje
koje su podnijeli podnositelji zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva, gđa Katarina Rod i gđica Natalija Rod hrvatske su državljanke rođene 1957. i 1982. godine i žive u Zagrebu. Pred Sudom ih je zastupala gđa A. Vuksan, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) je zastupala njena zastupnica gđa Štefica Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga iznijele stranke može se sažeti kako slijedi.

1. Policijska istraga

Dana 21. studenog 2000. godine Ž.R., suprug prve podnositeljice zahtjeva i otac druge podnositeljice zahtjeva pronađen je mrtav u svojoj mjenjačnici u Zagrebu. Uskoro nakon tog događaja na lice mjesta stigla je policija i osigurala ga. Odmah je obavljen očevid na mjestu

zločina u nazočnosti istražnog suca Županijskog suda u Zagrebu, zamjenika državnog odvjetnika i službenika Policijske uprave zagrebačke (PUZ).

Mjesto zločina je fotografirano, te je načinjena i video snimka. Policijski službenici su pregledali mjesto zločina, pronašavši određeni broj čahura i streljiva, koji su poslani na vještačenje. Forenzičnim vještačenjem je utvrđeno da su svi pucnji ispaljeni iz istog oružja. Rezultati balističkog vještačenja uspoređeni su sa onima iz sličnih zločina na širem zagrebačkom području, ali to nije dovelo do nikakvih rezultata.

Testovi mrlja krvi i drugih bioloških čestica pronađenih na licu mjesta pokazali su da su ovi uzorci pripadali žrtvi i podnositeljicama zahtjeva. Od jedanaest otisaka prstiju pronađenih na licu mjesta, jedan trag pogodan za poredbeno vještačenje pripadao je žrtvi. Od obje podnositeljice zahtjeva uzeti su otisci prstiju i uzorci DNK.

Obdukcijom izvršenom 22. studenog 2000. godine od strane kompetentnog liječnika Zavoda za sudsku medicinu utvrđeno je da je Ž.R. umro nasilnom smrću uslijed prostrijelnih ozljeda glave i trupa.

Policija je obavila razgovor s drugom podnositeljicom zahtjeva 22. studenog 2000. godine i sa prvom podnositeljicom zahtjeva 25. studenog 2000. godine i 19. veljače 2001. godine. Pokazalo se da su u žrtvinu mjenjačnicu prije njegove smrti često dolazila dva neidentificirana mladića. S tim je u vezi prva podnositeljica zahtjeva bila pozvana pregledati kriminalistički album koji vodi policija, u kojemu je identificirala jednu osobu kao mogućeg osumnjičenika. Na temelju opisa koji je dala prva podnositeljica zahtjeva izrađen je foto crtež jednog od osumnjičenika, koji je dostavljen svim ustrojstvenim jedinicama PUZ-a, kao i policijskim jedinicama na graničnim prijelazima. Uhićene su dvije osobe, ali nakon što su bile ispitane i prošle poligrafsko testiranje, i one su bile isključene kao mogući napadači.

Policija je ispitala i druge članove žrtvine obitelji i njegove prijatelje, kako bi utvrdila njihov odnos unutar obitelji, kao i kako bi utvrdila stanje žrtvinih poslova, posebice je li imao kakvih dugova ili potraživanja u odnosu na treće osobe. U tu svrhu prikupljena je sva dokumentacija i prijepiska koja se ticala žrtvinih poslova, te je obavljen razgovor sa svim osobama kojima je žrtva posudila novac s kamatom ili s kojima je imala neke druge poslovne odnose. Policija je također obavila razgovor i s nekim prijateljima druge podnositeljice zahtjeva, kao i s vojnim policajcima koji su čuvali sjedište Ministarstva obrane, koje se nalazi u blizini. Nije pribavljeno ništa što bi imalo dokaznu vrijednost.

Obavljeni su izvidi od vrata do vrata u tom području, te je obavljen razgovor s jednim brojem osoba koje žive ili rade u susjedstvu. Identificirane su i osobe koje su u kritično vrijeme prošle kraj žrtvinog ureda i s njima je također obavljen razgovor, ali bez ikakvih rezultata. Obavljen je razgovor i sa dvjema osobama, D.S. i N.H. koje su kritičnoga dana u 17:00 sati bile u mjenjačnici. Izjavile su da su vidjele još jednog muškarca u mjenjačnici. Međutim, druge dvije osobe, policajac i jedan od susjeda, vidjeli su žrtvu kako kritičnog dana dolazi oko 18:00 sati, što je isključilo spomenutog muškarca kao mogućeg počinitelja.

Policija je također obavila razgovor s nekoliko osoba koje su prethodno pokušale razbojstvo u žrtvinoj mjenjačnici, ali ih nije mogla povezati s ubojstvom. Sastavljen je popis poznatih počinitelja zločina povezanih u smislu *modusa operandi*, no daljnji izvidi u moguću umiješanost tih osoba nisu dali nikakve rezultate.

Dana 12. ožujka 2001. godine policija je poslala izvješće o ishodu svoje istrage Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu. Nisu poduzeti nikakvi daljnji koraci, te nije donesena nikakva formalna odluka.

2. Sudjelovanje podnositeljica zahtjeva

Prva podnositeljica zahtjeva bila je pozvana dana 1., 13. i 20. prosinca 2000. godine i 17. siječnja 2001. godine, a druga podnositeljica zahtjeva 5. rujna 2002. godine u PUZ da

uzmu osobne stvari pokojnog supruga i oca, koje su prethodno bile pronađene na licu mjesta i koje je policija uzela na vještačenje.

Iz bilješke od 2. svibnja 2001. godine koju je potpisao policijski službenik PUZ vidljivo je da je prva podnositeljica zahtjeva zvala i raspitivala se o istrazi o smrti svoga supruga, tražeći i da policija javno pozove na davanje informacija o smrti njenoga supruga.

Prema navodima prve podnositeljice zahtjeva, ona se oko godinu dana nakon tragičnoga događaja telefonom obratila nadležnim istražnim vlastima, tražeći informacije o napretku istrage o smrti njenoga supruga, te je također nekoliko puta došla u policiju. Međutim, nisu joj bile dane nikakve informacije, te joj navodno nije bio dozvoljen uvid u izvješća o istrazi o ubojstvu njenoga supruga. Predložila je da policija obavi razgovor s osobama za koje je ona sumnjala da imaju neke informacije o događaju, ali su njeni prijedlozi navodno bili ignorirani. Bio joj je dozvoljen uvid u izvješće Županijskog suda u Zagrebu o istrazi na licu mjesta tek nakon što se obratila nekim njoj osobnom poznatim utjecajnim osobama. Balističko izvješće joj je pokazano nakon intervencije ravnatelja Odjela kriminalističke policije. Od bolnice u kojoj je bila obavljena obdukcija na svoj je trošak pribavila izvješće o obdukciji.

Dana 2. rujna 2006. godine prva podnositeljica zahtjeva napisala je pismo Ministarstvu unutarnjih poslova, Policijskoj upravi zagrebačkoj i državnom odvjetništvu, navodeći da su koliko ona zna policijski službenici obavili nekoliko razgovora, te da je također provedeno balističko vještačenje i obdukcija, te da su prikupljeni još neki dokazi, ali da ona nije bila službeno obaviještena o tim mjerama ili njihovim rezultatima, te da nije bila pozvana sudjelovati u istrazi u bilo kojem svojstvu. Zatražila je razgovor s istražnim vlastima.

Nadalje navodi kako je saznala da je obavljen razgovor sa dva svjedoka koji su policiji rekli da su vidjeli treću osobu u mjenjačnici kratko nakon tragičnog događaja. Prva podnositeljica zahtjeva pitala je zašto nije napravljen foto crtež te osobe. Dana 12. rujna 2006. godine ravnatelj policije odgovorio je na pismo prve podnositeljice zahtjeva, navodeći da su svjedoci rekli da ne bi mogli dati podroban opis osobe koju su vidjeli u mjenjačnici u relevantno vrijeme i da ne bi mogli ni prepoznati tu osobu. Isto je tako navedeno da policijski službenici Policijske uprave zagrebačke provode daljnju istragu, bez navođenja bilo kakvih detalja ili poduzetih koraka. Državno odvjetništvo je odgovorilo na zahtjev prve podnositeljice zahtjeva pismom od 2. studenog 2006. godine uputivši je da traži informacije od Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu, u kojemu se vodi spis pod brojem DO-KN-229/00 ili od zagrebačke policije, Odjela za sprečavanje zločina, spis br. 511-19-14/1-11-K-1036/00. Međutim, izgleda da podnositeljica zahtjeva nije tražila daljnje informacije.

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavni dio Pravilnika o unutarnjem poslovanju u državnim odvjetništvima („Narodne novine”, br. 106/02) glasi kako slijedi:

Članak 49.

„Spis kaznenog, parničnog i drugog postupka koji se nalazi u državnom odvjetništvu može se dati na uvid samo oštećeniku, stranci koju državno odvjetništvo zastupa temeljem zakona ili punomoći, osobi koja za to ima opravdan interes, osim osumnjičeniku, okrivljeniku i protivnoj stranci. Istoj osobi može se dopustiti i prepisivanje spisa ili samo dijelova spisa.

Dopuštenje za razmatranje i prepisivanje spisa daje državni odvjetnik ili dužnosnik koji je spisom zadužen.“

PRIGOVORI

1. Podnositeljice zahtjeva prigovaraju na temelju članka 2. Konvencije da je istraga smrti Ž.R.-a bila neučinkovita te da im nije omogućen odgovarajući pristup spisu predmeta koji se tiče istrage.

2. Nadalje one prigovaraju na temelju članka 13. Konvencije da nisu imale učinkovito pravno sredstvo za svoj prigovor na temelju članka 2. Konvencije.

PRAVO

Podnositeljice zahtjeva prigovaraju na temelju članka 2. Konvencije da je istraga o smrti Ž.R. bila nedostatna, te da njima, žrtvinoj supruzi i kćeri, nije bilo dozvoljeno sudjelovati u istrazi u bilo kojem svojstvu, suprotno jamstvima članka 2. Konvencije. S tim u vezi tvrde da je istraga o smrti njihovog supruga i oca bila nedjelotvorna i da istražne vlasti nisu poduzele sve odgovarajuće potrebne korake. Tako nije otkriven počinitelj i smrt Ž.R. ostaje nerazriješena.

Vlada tvrdi da su istražne vlasti poduzele sve relevantne korake, pravovremeno osigurale dokaze s mjesta zločina, provele balističko vještačenje i obdukciju, obavile razgovor s oko dvjesto osoba i slijedile sve tragove. U obavljanju svojih dužnosti policija je postupala pravovremeno i ekspeditivno.

Sud primjećuje da podnositelji zahtjeva za konkretnu smrt Ž.R. ni na koji način ne krive vlasti tužene države. Stoga predmet podnositeljica zahtjeva treba razlikovati od predmeta u kojima se radi o navodnoj upotrebi sile sa smrtnom posljedicom od strane agenata države ili privatnih stranaka uz njihovu prikrivenu suglasnost (vidi, na primjer, predmet *McCann and Others v. the United Kingdom*, presuda od 27. rujna 1995., Series A br. 324), ili od predmeta u kojima su činjenične okolnosti nametnule obvezu vlastima zaštititi život pojedinca, na primjer kad su preuzele odgovornost za njegovu dobrobit (vidi, na primjer, predmet *Paul and Audrey Edwards v. the United Kingdom*, br. 46477/99, presuda od 14. ožujka 2002.. ECHR 2002-II), ili kada su znali ili trebali znati da je njegov život u opasnosti (vidi na primjer, *Osman v. the United Kingdom*, presuda od 28. listopada 1998., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-8-VIII).

Međutim, nepostojanje bilo kakve izravne odgovornosti države za smrt Ž.R. ne isključuje primjenjivost članka 2. Sud podsjeća da, tražeći od države poduzimanje odgovarajućih koraka kojima čuva živote onih koji su unutar njene nadležnosti (vidi predmet *L.C.B. v. United Kingdom*, presuda od 9. lipnja 1998., *Reports* 1998-III, str. 1403, § 36.) članak 2., stavak 1. nameće toj državi dužnost osigurati pravo na život na način da uvede djelotvorne odredbe kaznenoga prava koje će odvrćati od počinjenja djela protiv osobe, a koje podupire sustav provedbe zakona u cilju sprečavanja, suzbijanja i kažnjavanja povreda tih odredbi (vidi naprijed citirani predmet *Osman*, § 115).

Pozivajući se na činjenice ovoga predmeta, Sud smatra da ova obveza implicitno zahtjeva postojanje nekog oblika djelotvorne službene istrage kad ima razloga vjerovati da je neki pojedinac umro u sumnjivim okolnostima. Istraga mora moći utvrditi uzrok smrti i otkrivanje odgovornih, radi njihovoga kažnjavanja. Bitna je svrha te istrage osigurati djelotvornu provedbu domaćih zakona koji štite pravo na život (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citiranu presudu u premetu *Paul and Audrey Edwards*, § 69.).

Sud podsjeća da je u svojim presudama u predmetima u kojima se radilo o navodima da su agenti države bili odgovorni za smrt pojedinca, označio opseg navedene obveze kao obvezu upotrebe sredstava, a ne postizanja rezultata (vidi, na primjer, naprijed citiranu presudu u premetu *Shanaghan*, § 90 i presude na koje se u njoj upućuje). Stoga su vlasti trebale poduzeti razumne korake koji su im na raspolaganju kako bi osigurale dokaze koji se tiču tog incidenta, uključujući, *inter alia*, izjave očevidaca, forenzične dokaze i, kad je to odgovarajuće, obdukciju koja daje potpune i točne informacije o povredi i objektivnu analizu kliničkih nalaza, uključujući i uzrok smrti. Svaki nedostatak istrage koji potkopava njenu sposobnost za utvrđivanje uzroka smrti, ili odgovornu ili odgovorne osobe, riskira ne ispunjavanje ovoga standarda.

Koji oblik istrage će postići ovu svrhu razlikovat će se u različitim okolnostima. Međutim, bez obzira koji način se primijeni, vlasti moraju postupati na svoju inicijativu, nakon što su saznale za tu stvar. Ne mogu to ostaviti inicijativi bliskih rođaka, bilo da oni podnesu formalnu pritužbu ili da preuzmu odgovornost za bilo koji istražni postupak (vidi, na primjer, *mutatis mutandis*, predmet *Ilhan v. Turkey* [GC], BR. 22277/93, ECHR 2000-VII, § 63). Iako mogu postojati prepreke ili poteškoće koje sprečavaju napredak u istrazi u konkretnoj situaciji, pravovremeni odgovor tijela vlasti u istrazi koja se odnosi na upotrebu sile sa smrtnom posljedicom može se općenito smatrati nužnim za održavanje povjerenja javnosti u njihovo poštivanje vladavine prava i sprečavanje bilo kakvog naizgled prešutnog dogovora ili toleriranja nezakonitih radnji (vidi, na primjer, presudu u naprijed citiranom predmetu *Hugh Jordan*, stavci 108., 136.-140.).

Glede ovoga predmeta, Sud prvo primjećuje da su nadležne domaće vlasti, čim su saznale za ubojstvo Ž.R. na svoju inicijativu pokrenule istragu o okolnostima njegove smrti. Policija, kojoj je povjereno provođenje istrage o smrti Ž.R. isti je dan kad je pokojni ubijen pregledala mjesto zločina i prikupila sve dokaze s njega. Provedeno je balističko vještačenje i obdukcija. Policija je obavila razgovor s podnositeljicama zahtjeva, rođacima i prijateljima pokojnoga kao i s osobama s kojima je održavao poslovne odnose. Obavljeni su izvidi od vrata do vrata u tom području, te su obavljeni razgovori sa susjedima i drugim mogućim svjedocima. Slijeđeni su svi mogući dokazi, te je napravljen foto crtež osobe koja je često posjećivala pokojnoga u razdoblju prije njegove smrti, koju je opisala prva podnositeljica zahtjeva, i ista je poslana raznim policijskim jedinicama.

U odnosu na prikladnost poduzetih koraka, podnositeljice zahtjeva nisu uvjerile Sud da je bilo nekih značajnih previda ili propusta. Iz naprijed navedenoga se vidi da su obavljeni razgovori s ključnim svjedocima kojima se moglo ući u trag i da su prikupljeni i ispitani dostupni dokazi. Sud se uvjerio da je policija postupala pravovremeno i slijedila svaku liniju informacije. Činjenica da istraga nije uspjela otkriti počinitelja sama po sebi ne čini istragu nedjelotvornom. U tim okolnostima Sud ne može vlastima predbaciti bilo koje skrivljeno zanemarivanje, zamjetnu lošu namjeru ili nepostojanje volje.

S obzirom na navedeno, Sud smatra da činjenice ne otkrivaju naizgled nikakvu povredu članka 2. Konvencije s osnova djelotvornosti istrage.

Što se tiče tvrdnji podnositeljica zahtjeva da nisu bile dostatno uključene u istragu i da nisu imale uvid u spis predmeta koji se odnosi na istragu, Vlada tvrdi da podnositeljice zahtjeva nisu iscrpile sva dostupna domaća pravna sredstva. S tim u vezi navode da podnositeljice zahtjeva nisu nikada podnijele zahtjev da izvrše uvid u spis državnog odvjetništva koje je bilo nadležno za istragu. Kad je prva podnositeljica zahtjeva pisala Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske u rujnu 2006. godine, dana joj je uputa da traži informacije od policije ili od Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu.

Podnositeljice zahtjeva tvrde da nisu imale pristup informacijama koje se tiču istrage o smrti njihovoga supruga i oca. Iako je prva podnositeljica zahtjeva obavila jedan broj telefonskih poziva i osobnih dolazaka u policiju, ispitujući o poduzetim koracima, nije dobila nikakve informacije. Izvješće o očevidu je dobila tek nakon što se obratila nekim utjecajnim osobama koje je osobno poznala, a balističko joj je izvješće pokazano tek na intervenciju ravnatelja Odjela kriminalističke policije.

Sud ističe da je svrha članka 35. pružiti državama ugovornicama priliku spriječiti ili ispraviti povrede za koje se navode da su ih počinile, prije nego se te tvrdnje podnesu institucijama Konvencije. Stoga države ne odgovaraju za svoje radnje pred međunarodnim tijelom prije nego što su imale priliku ispraviti stvari kroz svoj vlastiti pravni sustav. Pravilo o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava na koje se poziva u članku 35. Konvencije traži da podnositelj zahtjeva ima redovit put samo do pravnih sredstava koja se odnose na navodne povrede i koja su istovremeno dostupna i dostatna (vidi predmet *Selmouni v. France* [GC], br. 25803/94, stavci 74. i 75., ECHR 1999-V).

Glede ovoga predmeta, Sud ponavlja da kad se obavlja istraga o sumnjivoj smrti, bliski rođaci žrtve moraju biti uključeni u postupak u mjeri potrebnoj da se čuvaju njegovi ili njezini legitimni interesi (vidi naprijed citirani predmet *Hugh Jordan*, stavci 108. i 109. i *Paul and Audrey Edwards v. United Kingdom*, br. 46477/99, § 73., ECHR 2002-II). S tim u vezi Sud primjećuje da su prema mjerodavnom domaćem pravu, i to članku 49. Pravilnika o unutarnjem poslovanju u državnim odvjetništvima, podnositeljice imale jasnu i otvorenu mogućnost podnijeti zahtjev za uvid u spis državnog odvjetništva kojemu je bila povjereno vođenje istrage u ovome predmetu. Pravilnik je bio dostupan svima, uključujući i podnositeljicama zahtjeva, budući je bio objavljen u Narodnim novinama. Međutim, podnositeljice zahtjeva su prvi puta uputile pisani zahtjev tražeći informacije o istrazi o smrti Ž.R. policiji i državnom odvjetništvu u rujnu 2006. godine, oko pet godina i deset mjeseci nakon tragičnog događaja.

Nadalje, kad je državno odvjetništvo u svome pismu od 2. studenog izričito uputilo prvu podnositeljicu zahtjeva da se obrati Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu, nadležnom za istragu o kojoj je riječ, i napisalo broj spisa predmeta, podnositeljice zahtjeva nisu poduzele nikakve daljnje korake da izvrše uvid spis predmeta.

U takvim okolnostima Sud se uvjerio da relevantno domaće pravo jasno pruža mogućnost bliskim rođacima pokojne osobe tražiti dozvolu za izvršiti uvid u spis predmeta koji se odnosi na istragu o smrti koja se dogodila u sumnjivim okolnostima. Međutim, podnositeljice zahtjeva nisu nikada iskoristile takvu mogućnost.

S obzirom na navedeni vid obveze države na temelju članka 2. Konvencije, Sud smatra da podnositeljice zahtjeva nisu iskoristile pravna sredstva koja su im na raspolaganju na temelju domaćega prava. Stoga, s obzirom na ukupnost prigovora podnositeljica zahtjeva na temelju članka 2. Konvencije, Sud nalazi da ovaj dio zahtjeva treba odbiti na temelju članka 35., stavaka 1. i 3. Konvencije.

2. Podnositeljice zahtjeva prigovaraju da nisu imale nikakvo djelotvorno sredstvo u odnosu na svoje prigovore na temelju članka 2. Pozivaju se na članak 13. Konvencije.

Vlada osporava tu tvrdnju.

Sud primjećuje kako je utvrdio da je istraga o smrti Ž.R. bila djelotvorna i dostatna u svrhu članka 2. Konvencije. Nadalje primjećuje da, glede pitanja uključenja podnositeljica zahtjeva u istragu povezanu sa smrću njihovog bliskog rođaka, one nisu iscrpile dostupna domaća pravna sredstva. U takvim okolnostima Sud smatra da je prigovor podnositeljica zahtjeva očigledno neosnovan.

Slijedi da ovaj prigovor treba odbiti u skladu s člankom 35., stavcima 3. i 4. Konvencije.

U svjetlu naprijed navedenog, treba prekinuti primjenu članka 29., stavka 3. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Odlučuje prekinuti primjenu članka 29., stavka 3. Konvencije;

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

André Wampach
zamjenik Tajnika

Christos ROZAKIS
Predsjednik